

ماهواره‌ها، تهاجم اقتصادی، تهاجم فرهنگی

پدیده ماهواره‌هایی که برنامه‌های تلویزیونی را از محدوده ملی به گستره فراملیتی کشانده‌اند تاکنون از این دیدگاه مورد توجه قرار گرفته که فرهنگ بومی ملت‌های مختلف تحت تأثیر اهداف مخرب گردانندگان و تهیه‌کنندگان این برنامه‌های تلویزیونی قرار خواهد گرفت و فساد و لایقیدی را در جوامع مختلف رواج خواهد داد.

این واقعیتی است انکارناپذیر، اما همه واقفیت نیست.

غرب سوداگر از طریق برنامه‌های ماهواره‌ای اهداف دیگری را هم دنبال می‌کند که در رأس آن‌ها سلطه بر بازار سه تریلیون دلاری آسیا قرار دارد!

ماهواره‌ها فقط در خدمت جاسوسی و با اشاعه فرهنگ غربی نیستند، بلکه ابزار جدید سوداگری و استعمار نیز محسوب می‌شوند. غرب از ماهواره‌هایش انتظار دارد علاوه بر پیدا کردن بازار فروش وسیع‌تر برای کالاها ساخت و شمال صنایع ملی کشورهای در حال توسعه و عقب‌افتاده «جنوب» را نیز به رکود و ورشکستگی بکشاند.

در این زمینه آقای حمید ایرانیها متخصص ارتباطات ماهواره‌ای و مدیر خبر بین‌الملل سازمان صدا و سیما می‌گوید:

حرف‌هایی که در مورد نیت فرهنگی و سیاسی این تلویزیون‌های فراملی گفته می‌شود صحیح است ولی انگیزه اصلی راه‌اندازی این شبکه‌ها را باید در «پول» جستجو کرد. اینجا مسئله اصلی «اقتصاد» است. گردانندگان ماهواره‌ها برای سودهای کلان برنامه‌ریزی کرده‌اند، چون آسیا از نظر سرمایه‌گذاری برای بهره‌برداری از امکانات ماهواره‌ای منطقه کاملاً بکری است. آن‌ها ظرفیت این بازار را ۳ تریلیون دلار تخمین زده‌اند و با این ارزیابی‌ها بوده است که به فرستادن ماهواره‌ها اقدام کرده‌اند. در حال حاضر مسئله اصلی تبلیغات تجاری است برای پیدا کردن بازار فروش کالاها غربی در منطقه آسیا. این یک بُعد قضیه است، در بُعد دیگر باید ضربه‌ای را که در آینده به اقتصاد کشورهای جهان سوم وارد

می‌شود جستجو کرد. وقتی که برای یک کالای خارجی بی‌هیچ محدودیتی تبلیغ می‌شود، طبعاً گرایش مردم به کالاهای مشابه داخلی کاهش می‌یابد و همین امر منجر به رکود اقتصاد کشورها می‌شود. مسأله نوع تبلیغات هم مطرح است. کشورها هر کدام با توجه به آداب و رسوم و اعتقادات خودشان محدودیت‌هایی برای تبلیغات دارند. مثلاً ما در صدا و سیما برای پخش پیام‌های تبلیغاتی یک خط‌مشی خاصی داریم و هر چیزی را تبلیغ نمی‌کنیم. اما آن‌ها به این محدودیت‌ها توجه ندارند، تبلیغ مشروبات الکلی، تبلیغ سیگار تشویق به مصرف گران، نشان دادن صحنه‌های سکسی در تبلیغات، ... از نظر آنها امری مشروع است.

برای درک اهمیت اقتصادی فعالیت ماهواره‌ها کافی است به هند اشاره کنیم. فعالیت شبکه ماهواره‌ای استار که هند را پوشش می‌دهد موجب شده مقدار زیادی از درآمدهای تلویزیون D.D.A (شبکه تلویزیون هند) کاهش یابد. تلویزیون D.D.A مبلغی در حدود ۱۰۰ میلیون دلار در سال از رهگذر فروش فیلم و تبلیغات تجاری درآمد داشته، اما این درآمد اکنون به میزان فاحشی کاهش پیدا کرده است. اکنون کمپانی‌های چند ملیتی، و حتی کمپانی‌ها، تجار و صنایع هندی نیز تبلیغاتشان را به استار واگذار می‌کنند، زیرا برنامه‌های این ماهواره هم در هند پخش می‌شود و هم در کل منطقه آسیا. تلویزیون D.D.A هم برای جبران این زیان اخیراً اقدام به انجام یک سری برنامه‌های جبرانی و رقابتی کرده است. یکی از کارهایی که انجام داده، ایجاد چندین شبکه کابلی است. کار دیگر این است که دست تهیه‌کنندگان آزاد و خصوصی را باز گذاشته و امکانات بیشتری از نظر بودجه و آزادی عمل به آنها داده است و خود بخش خصوصی هند هم معتقد است که اگر این سیاست ادامه پیدا می‌کند قطعاً هند خواهد توانست تماشاچی‌هایی را که جذب شبکه استار شده‌اند مجدداً جذب شبکه‌های محلی کند.

آسیاست - ۲

بحث ماهواره‌ها از زمانی به طوری جدی مطرح شد که کمپانی هاج‌ایتون ماهواره استار را راه‌اندازی کرد. این ماهواره دارای ۶ کانال تلویزیونی است. آگاهان راه‌اندازی این شبکه را مغایر مصوبات سازمان ملل و از جمله مصوبه ۱۹۵۷ که تصریح دارد (هیچ کشوری حق ندارد برای کشور دیگر عمداً سیگنال تلویزیونی بفرستد) می‌دانند. باید دانست غیر از استار موارد دیگری هم هست که ماهواره‌ها در خدمت پخش برنامه‌های تلویزیونی گسترده قرار گرفته‌اند مثلاً S.K.T.V در مورد انگلستان و N.H.k در مورد ژاپن. این قبیل شبکه‌ها با هدف پوشش دادن سطح یک کشور ایجاد شده است، و اگر مردم تابوان و کره می‌توانند برنامه‌های شبکه ژاپنی N.H.k را بگیرند، این امر ناشی از سیاست و خواست ژاپنی‌ها نیست، بلکه تکنولوژی و یا پدیده نشت امواج چنین امکانی را فراهم کرده است. اما هدف از راه‌اندازی استار دقیقاً فعالیت شبکه‌های تلویزیونی در سطح فراملیتی و با هدف تجاری - سیاسی و فرهنگی است.

«استار» و آسیاست یک دقیقاً با این هدف راه‌اندازی شده‌اند که سطح قاره آسیا را پوشش دهند. از طریق این امکانات شش کانال تلویزیونی به شرح زیر اغلب کشورهای آسیائی را زیر پوشش گرفته است.

۱- کانال فیلم و سرگرمی (استار پلاس)

۲- کنسال ورزشی ۲۴ ساعته E.S.P.N (که قراردادش با یک شبکه تلویزیونی در امریکا بسته شده است)

۳- کانال خبر B.B.C (بی‌بی‌سی، ورلد سرویس) که ۲۴ ساعته برنامه پخش می‌کند.

۴- یک کانال چینی به زبان کانتونز (که به زبان چینی برنامه می‌فرستند)

۵- کانال هندی به اسم زی که طرفداران زیادی در شبه قاره هند پیدا کرده است (هند، پاکستان و بنگلادش)

۶- کانال M.T.V (کانال موسیقی) که ۲۴ ساعته برنامه پخش می‌کند.

اما امکانات آسیاست - ۱ با ماهواره آسیاست - ۲ که در همین سال جاری مسیحی به فضا پرتاب خواهد شد به هیچ وجه قابل مقایسه نیست. این ماهواره جدید پنجاه برابر آسیاست - ۱ قدرت دارد و به گفته یکی از مطلعین با یک آنتن یک متری هم می‌توان تصاویر ارسالی آن را دریافت کرد (البته با استفاده از ابزارهای مخصوص). این ماهواره دارای سی و سه واحد ترانس پاندر (تکرار کننده) است. این ترانس پاندرها به قدری واید (باز و گسترده) است که هر یک به تنهایی قادر است تمام قاره آسیا را پوشش دهد. در حالی که ترانس پاندرهای آسیاست - ۱ مجذوده جغرافیائی خاصی را پوشش می‌دهد. مثلاً یک ترانس پاندر آن در اجاره ۲ تلویزیون برمه و دیگری در اجاره شبکه P.T.V.۲ (پاکستان) است.

از سی و سه ترانس پاندر آسیاست - ۲ نه ترانس پاندر را چینی‌ها اجاره کرده‌اند و بیست و چهار ترانس پاندر بقیه به فرستنده‌های تلویزیونی سایر کشورها (بیشتر بلوک غرب) اجاره داده خواهد شد. آلمان و استرالیا تاکنون هر کدام یک ترانس پاندر را اجاره کرده‌اند و بقیه قراردادهای در شرف انعقاد است. بدین لحاظ تا پایان سال جاری مسیحی یا حداکثر تا اوایل سال ۱۹۹۵ تهران، مانند هر شهر دیگر آسیا حداقل زیر پوشش امواج بیست و چهار ایستگاه فرستنده تلویزیونی جدید قرار خواهد گرفت و با توجه به شش کانالی که هم اکنون وجود دارد ایران و دیگر کشورهای آسیا زیر پوشش سی ایستگاه تلویزیونی قرار می‌گیرند.

فعالیت قریب‌الوقوع این ماهواره جدید رفته رفته باعث بروز شایعه‌ای شده مبنی بر این که در آینده‌ای نزدیک (همزمان با آغاز فعالیت ماهواره آسیاست - ۲) مردم ایران خواهند توانست بدون استفاده از آنتن بشقابی و دستگاههای تکمیلی آن برنامه‌های تلویزیون‌های بیگانه را روی صفحه گیرنده‌های تلویزیونی خود مشاهده کنند. آقای ایرانیها در این مورد

ماهواره‌ها بازار ۳ تریلیون دلاری آسیا را هدف گرفته‌اند

می‌گوید:

این شایعه درست نیست. چون این ماهواره‌ها در ارتفاعی حدود ۳۵ هزار کیلومتر از سطح زمین در مدار به اسم جئو-استیشنری قرار گرفته‌اند، سیگنال‌های تصویری این ماهواره‌ها باید با فرکانس بسیار بالای گیگاهرتز فرستاده شود، کما این که آن چه که از آسیاست ۱- فرستاده می‌شود دارای امواجی با قدرت ۴ تا ۵ گیگاهرتز است. برای این که این امواج روی صفحه تلویزیون منعکس شود بایستی که حتماً از (DESH) یا آنتن بشقابی استفاده شود. آنتن امواج را جمع‌آوری می‌کند، امواج جمع‌آوری شده بعد به روی مادولیتور انتقال می‌یابد و گیگاهرتز تبدیل می‌شود به مگاهرتز و آن وقت می‌توان آن را به صورت تصویر بر صفحه تلویزیون مشاهده کرد. اگر بخواهند تصاویر را با فرکانس مگاهرتز بفرستند، وقتی که به زمین برسد، دیگر هیچی از آن نمی‌ماند. فعلاً تکنولوژی آن قدر پیشرفت نکرده است که اجازه دهد برنامه‌های تلویزیونی ماهواره‌ای را بتوان با آنتن‌های معمولی هم مشاهده کرد. ولیکن چیزی که هست این که تکنولوژی ماهواره‌ها مرتباً در حال پیشرفت است، از یک سو قدرت فرستندگی ماهواره‌ها زیاد می‌شود و از سوی دیگر تکنولوژی گیرنده‌ها تکامل می‌یابد.

هم اکنون آنتن‌های بشقابی کوچک‌تر با قدرت گیرندگی بیشتر جای آنتن‌های بزرگ قبلی را گرفته، و از طرف دیگر ماهواره‌ها با قدرت فرستندگی بیشتری به فضا پرتاب شده است.

آسمان باز یا آسمان بسته؟

با توجه به این حقایق به نظر می‌رسد روزی سرانجام سیستم‌های ماهواره‌ای، چه فرستنده‌ها، و چه گیرنده‌های شخصی به ج'ان درجاتی از تکامل خواهد رسید که اکثریت مردم قادر خواهند بود برنامه‌های ماهواره‌ای را روی صفحه تلویزیون‌های شخصی خود دریافت کنند.

با توجه به این واقعیت، یک سؤال اساسی اکنون این است که کشورهایی که هدف این ماهواره‌ها هستند چه باید بکنند؟ مثلاً با توجه به این واقعیت که در

کشور خود ما هنوز سیاست مشخصی اتخاذ و اعلام نشده، و از طرفی هر روز تعداد بیشتری آنتن ماهواره‌ای بر پشت‌بام‌ها نصب می‌شود چه روشی برای مقابله با برتری تکنولوژی ماهواره‌ای غربی باید در پیش گرفته شود.

ایرانیها در این زمینه می‌گویند:

به نظر من، برنامه‌های صدا و سیما، به لحاظ محتوایی، باید طوری باشد که بتواند بیننده بیشتری را جذب کند. این تنها شیوه عملی است و در کل آسیا هم تجربه شده است. مهم‌ترین عاملی که سبب کشاندن بیننده به برنامه‌های محلی می‌شود جذابیت این برنامه‌هاست. یک بیننده، برنامه‌های محلی خوب و جذاب را مسلماً بر یک برنامه خوب تلویزیون

آگاهی داریم اما به تنها راه‌حلی که رسیدیم این بود که اولاً برنامه‌های تلویزیونی محلی را جذاب کنیم و ثانیاً از طریق آموزش و پرورش به بچه‌ها آموزش بدهیم که به طرف کدام برنامه بروند. حالا جذاب کردن برنامه‌ها به دو شکل امکان‌پذیر است. یکی جذاب کردن برنامه‌های تلویزیونی موجود، و یکی این که تلویزیون محلی را گسترش بدهیم. یعنی این که شبکه‌های تلویزیونی خصوصی و حتی کابلی باز کنیم. مثل کاری که در هند انجام شده است. به این ترتیب تماشاچی‌ها را از آن طرف بکشانیم به این طرف. طبیعتاً این برنامه‌های تلویزیونی حالا اگر حتی خصوصی هم باشد کنترل خواهد شد. برنامه‌ی ساخته می‌شود هماهنگ با

مهدی زاده مدیرکل ارتباطات و فناوری اطلاعات صدا و سیما

فرهنگ خودمان و لذا از نظر سلامت فرهنگی ترجیح دارد به برنامه‌های ماهواره‌ای.

کار خوبی در پاکستان انجام دادند.

در پاکستان یک شبکه تلویزیونی وجود دارد که خصوصی است. این تلویزیون در ۲-۳ سال اخیر راه‌اندازی شده است.

شبکه مورد بحث از ساعت ۷ تا ۱۱ شب برنامه‌هایی را از C.N.N می‌گیرد و پس از انتخاب برنامه‌های مناسب با فرهنگ پاکستان آن را پخش می‌کند. در واقع زهر برنامه‌ها را می‌گیرد و بعد پخش می‌کند. البته طبق قراردادی که این شبکه با C.N.N بسته است به آن شبکه مالیاتی نیز می‌پردازد.

ما هم می‌توانیم همین برنامه را داشته باشیم، یک بخشی از تلویزیون، یا

خارجی ترجیح می‌دهد. چون در اینجا «زبان» عامل مهمی است و باید توجه داشته باشیم که فهم برنامه‌های خارجی برای اکثریت تماشاگران مشکل است. لذا اگر برنامه‌های تلویزیونی خودمان را جذاب کنیم مسلماً بیننده را به سمت تلویزیون محلی خواهیم کشاند.

یک عامل دیگر، اهمیت قائل شدن برای آموزش دادن به بچه‌ها در آموزش و پرورش است. بچه‌ها باید از همان دوران مدرسه، بتوانند یک برنامه خوب را از یک برنامه بد تمیز بدهند. این چیزی است که من دقیقاً در اندونزی مشاهده کردم. مقامات اندونزی می‌گفتند که ما سیاست آسمان باز را پذیرفته‌ایم ضمن این که از اثرات تخریبی بعضی از این برنامه‌ها روی فرهنگ خودمان

کانالی را می‌توانیم اختصاص بدهیم به این شبکه، برنامه را از ماهواره بگیریم، و بعداً رله کنیم برای مردم و در این حین چیزهایی را که مطلوب نیست حذف و بقیه را پخش کنیم.

مذاکرات پشت پرده

با توجه به واقعیت‌های غیرقابل انکاری که ماهواره پیش روی ما قرار داده اکنون این سؤال مطرح است که اگر برای متنوع کردن برنامه‌های تلویزیونی خود سریعاً اقدام نکنیم، و یا راه‌حلی نظیر آنچه را که پاکستانی‌ها تجربه کرده‌اند مورد توجه قرار ندهیم، چه وضعی پیش خواهد آمد؟ آقای ایرانیها می‌گویند:

خطر این نوع بی‌توجهی‌ها به نظر من جدی است. برای اینکه نه فقط یک عده از تماشاچیان محلی جذب آن برنامه‌ها می‌شوند بلکه حتی این تلویزیون‌های (خارجی) هم اکنون مذاکرات پشت‌پرده‌ای را دنبال می‌کنند که هدف آن این است یک سری برنامه‌های تلویزیونی بسازند که مشکل زبان را حل کند. مثل برنامه‌های رادیو بی. بی. سی یا رادیو آمریکا در حال حاضر که بخشی از آن‌ها نیز به زبان فارسی است. یک روزی هم می‌شود که تلویزیون B.B.C یا C.N.N بخشی به زبان فارسی داشته باشند. باید توجه داشت که این تلویزیون‌های ماهواره‌ای یک بُعد فرهنگی را هم با تمام قوا دنبال می‌کنند یعنی همان مسئله تهاجم فرهنگی را. آنها می‌خواهند نظریات و باورهای فرهنگی غرب را مطرح کنند. در شرایط کنونی گرچه در غرب نشان دادن صحنه لختی و یا فرهنگ برهنگی جسا افشاده و عادی است ولی در کشورهای شرقی و بخصوص کشورهای اسلامی حساسیت برانگیز است. اما بهرحال باید توجه داشت باورهای فرهنگی به تدریج ممکن است جا بیفتند. مثلاً فرض کنید آمریکائیا روز والتین‌دی یعنی روز عشاق را جشن می‌گیرند و طبیعتاً وقتی این خبر و تصاویر آن در ایران پخش شد شما باید منتظر باشید که بعد از پنج سال، عده‌ای از جوانها روز عشاق را جزو فرهنگ خودشان بدانند!

ایران زیر پوشش ۳۰ کانال ماهواره‌ای قرار می‌گیرد

تهاجم خبری و سیاسی

در این جا سؤال دیگری را مطرح می‌کنیم. این سؤال از این واقعیت ریشه می‌گیرد که طی سالهای اخیر کسانی که راجع به خطر ماهواره‌ها بحث و اظهار نظر کرده‌اند کمتر در مورد مسائل خبری ماهواره‌ها و هجوم سیاسی آن‌ها (یعنی در واقع به تهاجم سیاسی ماهواره‌ها) اشاره‌ای کرده‌اند، برای تکمیل این سؤال باید گفت: ما همواره نگران هستیم که جوانها آسیب می‌بینند، در حالی که قشر عظیمی از جامعه ما را افراد میان سال تشکیل می‌دهند که ارزش خبری دارند، ارزش عملی دارند و یا جنبه‌های هنری موضوعات مختلف را تعقیب می‌کنند، اینها جزء مخاطبین تلویزیون‌های محلی هستند ولی ارضاء نمی‌شوند، لذا ماهواره‌ها در بعضی از برنامه‌ها این قشر از مخاطبین را هم هدف گرفته‌اند. ما در این زمینه چه باید بکنیم. و آقای ایرانیها در پاسخ این سؤال می‌گویند:

واقیعی را مطرح کردید. جریان یک طرفه اخبار و اطلاعات از غرب به شرق و از شمال به جنوب همواره مطرح بوده است، حتی قبل از اینکه مسئله تلویزیون‌های ماهواره‌ای پیش بیاید...

همیشه سیل خبرها از غرب به طرف شرق بوده و حتی خبرهای منطقه آسیا را ما باید از زبان غربی‌ها بشنویم اکنون با آمدن تلویزیون‌های خبری ۲۴ ساعته فرامشی مثل C.N.N و B.B.C این مسئله تشدید شده است.

هم اکنون خیلی‌ها به تلویزیون C.N.N ایراد می‌گیرند که این شبکه خبرها را گزینش می‌کند (خبرهایی که با خط مشی سیاسی آمریکا و نظم نوین جهانی آن مطابقت می‌کند). ما به سهم خود قصد داریم با این جریان مبارزه و یا حداقل رقابت کنیم.

امپریالیزم خبری از مدت‌ها قبل مورد توجه ملت‌ها قرار داشته و بخاطر همین هم به این نتیجه رسیدند که سیستم‌های خبری منطقه‌ای ایجاد کنند. سیستم‌هایی در آسیا، اروپا و آفریقا و یک روزی اینها به هم متصل شوند و چیزی درست شود به‌اسم «ورلدویژن» اما این ایده مربوط است به ۴۰ سال پیش و بعد از جنگ جهانی دوم بود و گرچه اقداماتی هم

انجام شد که تأسیس آسیاویژن و یوروویژن، از آن جمله است، اما پیشرفت تکنولوژی آنقدر سریع بود که تمام پیش زمینه‌ها را تحت الشعاع قرار داد، یعنی پیشرفت آنقدر شد که مثلاً C.N.N آمد یک برنامه تلویزیونی خصوصی ۲۴ ساعته خبر تأسیس کرد. آن‌ها یک شبکه با استفاده از تکنولوژی

چاره‌ای نداریم جز این که این میهمان‌های ناخوانده را بپذیریم! از طرف دیگر ما هر چقدر پیشرفت بکنیم یا برنامه‌های تلویزیونی مان را بهبود ببخشیم، خارجی‌ها باز هم به زور یا به شکلی نامرئی و از سوراخی نفوذ می‌کنند. لذا آیا ما مجبور به سازش با آن‌ها هستیم؟

چند سؤال و چند جواب

● گزارش: در ایران هنوز وضع استفاده از آنتن بشقابی مشخص نیست و تا جایی که ما می‌دانیم چیزی به عنوان حریته در نظر گرفته نشده است. بنابراین اگر کسی از آنتن بشقابی استفاده کند چه وضعی خواهد داشت؟
ایرانیها: قانون مشخصی در ایران وجود ندارد. اگر هم در مواردی برخورد شده، موضعی بوده است.

● گزارش: چه راه‌حلی برای مواجهه با پدیده ماهواره وجود دارد؟
ایرانیها: بهر حال از نظر من رقابت با شبکه‌های تلویزیونی از جمله راه‌هایی است که باید بررسی شود اما آن چه به اختصاص می‌توان یادآوری کرد این است که: مسئله پازاریت انداختن روی سینکال‌های تلویزیونی امکان پذیر نیست. راه‌اندازی یک شبکه تلویزیونی ماهواره‌ای مستقل، مستلزم صرف هزینه‌ای بالایی است اجازه ترانس پاندرها هم که هنوز امکان پذیر نشده است.
بنابراین:

۱- می‌توان از طریق اجازه کردن کانال‌های پوی، و گرفتن زهر برنامه‌ها و پخش داخلی آن.
۲- از طریق تشریک مساعی با شبکه‌های تلویزیونی و وادار کردن آنها به اینکه به حقوق کشورهای منطقه احترام بگذارند، به مقابله با این پدیده اقدام کرد.

● گزارش: هزینه در مورد اجازه ترانس پاندرها به چه صورت است (اگر بخواهیم اجازه کنیم)

ایرانیها: در مورد آسیاست ۱، ۱ میلیون و ۳۰۰ هزار دلار که برای مارشمی نبود. در مورد آسیاست ۲، هم که در مورد آن اطلاع دقیق نمی‌توانم ارائه دهم.

● گزارش: ماهواره‌ها را چه دولت‌ها و یا چه اشخاص حقیقی و حقوقی اداره می‌کنند؟

ایرانیها: ظاهراً ماهواره آسیاست ۱ را سه کمپانی که یکی هنگ‌کنگی و دو تای دیگر چینی (سرما بهاران چینی مقیم خارج) است اداره می‌کنند ولی پشت سر این‌ها باید ردپای دولتهای نیرومند غرب، به ویژه آمریکا جستجو کرد. ماهواره آسیاست ۲ بوسیله کمپانی هیوز که یک کمپانی چند ملیتی است ولی در کنترل آمریکاییها قرار دارد ساخته شده و قرار است به وسیله یک موسسک ساخت چین (کمونیست) به فضا پرتاب شود.

آقای ایرانی‌ها می‌گویند:

در سطح آسیا، برخورد با تلویزیون‌های ماهواره‌ای تاکنون سه شکل متفاوت داشته است. اول کشورهای که سیاست «آسمان باز» را پذیرفته‌اند. دوم کشورهایی که سیاست «آسمان باز» را نمی‌پذیرند و سوم، کشورهایی مثل ایران که تاکنون برخورد مشخصی با این پدیده نداشته‌اند. از

ماهواره‌ای درست کردند و الان تلویزیون‌های B.B.C و C.N.N ۲۴ ساعته خبر پخش می‌کنند. ادامه این روند شبکه‌های خبری غیرانتفاعی را تحت الشعاع قرار می‌دهد و حتی آنها را در معرض تهدید جدی قرار داده است. سؤال جدیدی را با آقای ایرانیها در میان می‌گذاریم: به نظر می‌رسد که ما آسیایی‌ها

کشورهایی که سیاست آسمان باز را پذیرفته‌اند می‌توانیم کشورهای اندونزی، پاکستان و هند را مثال بزنیم. از کشورهای که این سیاست را رد کرده‌اند، مالزی را می‌توان نام برد که اگر کسی در آنجا از آنتن ماهواره استفاده کند، محکوم به پرداخت ۱۰۰ هزار دلار مالزی برابر ۵۰ هزار دلار امریکایی می‌شود. اما اطلاعاتی که رسیده این را می‌گوید که با توجه به این جرایم سنگین، باز هم مردم از آنتن‌ها استفاده کرده‌اند و دولت مجبور شده است که اقدامات دیگری را در زمینه قانون‌گذاری خود آغاز کند. و یا در چین که آن را رد کرده‌اند. در ایران هم هنوز مشخص نیست که می‌خواهند سیاست آسمان باز را بپذیرند یا خیر.

اما در مورد این که مجبوریم به وضعیت موجود و شرایطی که در آینده تحمیل خواهد شد تن بدیم، گمان نمی‌کنم چنین چیزی در کار باشد. آقای هاشمی (سرپرست سابق صدا و سیما) معتقد بودند ما باید همان ابزاری را که غربی‌ها علیه کشورهای آسیایی، از جمله ما مورد استفاده قرار می‌دهند، به کار بگیریم، یعنی ماهواره ملی خودمان را داشته باشیم. اما فعلاً برای این کار مشکلاتی وجود دارد.

● یک سؤال دیگر: نمایش جنبه‌های مثبت و حتی فریب‌دهنده زندگی غربی نمی‌تواند روند فرار مغزها را خصوصاً در مورد جوانانی که با واقعیت‌های کشورهای بیگانه آشنائی عمیق ندارند، تشدید کند؟

ایرانیها: چرا... چون این تلویزیون‌ها دورنمای زیبایی از غرب را به تصویر می‌کشند و این امر عده‌ای را اغواء می‌کند.

- شما به عنوان کسی که وظیفه ایجاد هماهنگی در امور ماهواره‌ای برای صدا و سیما را بر عهده دارید در ماهواره جنبه‌های مثبتی را هم سراغ دارید؟

- ایرانیها: طبیعی است که در برنامه‌های تلویزیونی ماهواره‌ای جنبه‌های مثبتی هم وجود دارد آنچه که از C.N.N یا B.B.C در زمینه‌های علمی و آموزشی پخش می‌شود جنبه مثبت دارد. کمک به آموزش زبان از طریق دیدن برنامه‌های ماهواره‌ای نیز یک جنبه مثبت دیگر است.